
EVALUATION OF THE PROFESSIONAL SKILLS OF THE PEDAGOGUE FOR ORGANIZING THE MOVEMENT GAME IN THE KINDERGARTEN AND ELEMENTARY SCHOOL

Zlatka Aleksandrova Dimitrova

University “Prof. Dr Asen Zlatarov”, Burgas, Bulgaria, dimitrova.zlatka@yahoo.com

Abstract: The evaluation has always been and will be a mirror of the results achieved and as such it is an important mechanism for the quality management of the entire educational system and its individual elements. The importance of assessment as a factor helps to achieve learning efficiency. Moving play, as a specific method, form and means of physical education in kindergarten and elementary school, is a relatively completed pedagogical component with its own structure and content. Therefore, it should be evaluated and analyzed on its own. The article presents a critical framework for the analysis and evaluation of the pedagogue for organizing the movement game in the kindergarten and elementary school. The framework includes two sets of criteria and their adjacent indicators, which refer to the methodical realization of the game and its organization.

Keywords: evaluation, movement game, kindergarten, primary school.

ОЦЕНКА НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ УМЕНИЯ НА ПЕДАГОГА ЗА ОРГАНИЗИРАНЕ НА ПОДВИЖНАТА ИГРА В ДЕТСКАТА ГРАДИНА И НАЧАЛНОТО УЧИЛИЩЕ**Златка Александрова Димитрова**

У-т „Проф. д-р Асен Златаров“, гр. Бургас, България, dimitrova.zlatka@yahoo.com

Абстракт: Оценкаването винаги е било и ще бъде огледало на постигнатите резултати и като такова то се явява важен механизъм за управление на качеството на цялата образователна система и на отделните нейни елементи. Важността на оценкаването като фактор способства за постигане на ефективност в обучението. Подвижната игра, като специфичен метод, форма и средство за физическо възпитание в детската градина и началното училище, представлява относително завършен педагогически компонент със собствена структура и съдържание. Ето защо тя би следвало да бъде оценявана и анализирана самостоятелно. Статията представя критериална рамка за анализ и оценка на професионалните умения на педагога за организиране на подвижната игра в детската градина и началното училище. Рамката включва две групи критерии и прилежащите им показатели, които се отнасят до методическата реализация на играта и нейната организация.

Ключови думи: оценяване, подвижни игри, детска градина, начално училище

ВЪВЕДЕНИЕ

Имайки предвид психофизиологичните особености на децата и водещата за предучилищната и началната училищна възраст дейност, на преден план се извежда игровото начало. Подвижните игри като форма, средство и метод на педагогическо взаимодействие дават богата възможност за реализиране на целите и задачите на физическото възпитание, за социализиране на детската личност. Те са регламентирани като допълнителна форма на педагогическо взаимодействие с възпитателно, образователно и оздравително значение.

Известно е, че подвижността е присъща на детето. Децата са подвижни, живи, дейни, емоционални. Подвижните игри най-добре удовлетворяват потребността на растящия детски организъм от активни действия.

Оценяването винаги е било и ще бъде огледало на постигнатите резултати и като такова то се явява важен механизъм за управление на качеството на цялата образователна система и на отделните нейни елементи. М. Дишкова прави изследване на оценяването в социалната работа изразява мнение, че „оценяването на качеството е сложно явление, при което може да се подходи от много и различни гледни точки“⁴⁵. Важността на оценяването като фактор способства за постигане на ефективност в обучението.

⁴⁵Дишкова, М. (2017) Оценка на студентите от специалност „Социална педагогика“ за работата на базовите специалисти в различни социални институции. Академично списание „Управление и

ИЗЛОЖЕНИЕ

Критериите за оценка и анализ на подвижните игри като форма и средство за педагогическо взаимодействие по физическо възпитание в детската градина и началното училище са неразделна част от процеса на обучение. Те са насочени от една страна към подобряване на методическата работа на учителя за повишаване на качеството на учебния процес, а от друга – към постигане на обективност, надеждност и валидност при оценяването и самооценяването в процеса на обучение по физическо възпитание и спорт.

Основните критерии, по които се прави оценка и анализ на педагогическата ситуация и урокът по физическо възпитание и спорт са:

1. Овладяване на учебния материал – дава обобщаваща информация за изпълнението на образователните задачи на педагогическата ситуация/урока.
2. Плътност – дава информация за организацията на педагогическата ситуация/урока и техните части.
3. Натоварване – дава информация за изпълнението на оздравителните задачи в педагогическата ситуация/урока.
4. Емоционален фон – дава информация за преживяванията на децата по време на педагогическата ситуация/урока.
5. Възпитателно въздействие – дава информация за решаването на възпитателните задачи в педагогическата ситуация/урока.

Посочените пет критерия са основни за оценка на педагогическата ситуация и урока по физическо възпитание и спорт. Подвижната игра, като специфичен метод, форма и средство за физическо възпитание в детската градина и началното училище, представлява относително завършен педагогически компонент със собствена структура и съдържание. Ето защо тя би следвало да бъде оценявана и анализирана самостоятелно.

Диагностичен лист за определяне равнището в развитието на играта на И. Ивакина представлява интерес за настоящата разработка.

Показатели на развитието (по тест на И. Ивакина)

I. Съдържание на играта.

1. Проява на игров замисъл.
 2. Разнообразие на замислите.
 3. Количество на игровите задачи.
 4. Разнообразие на игровите задачи.
 5. Самостоятелност при постановката на задачите.
- II. Начини на решаване на игровите задачи.
6. Разнообразие на игровите действия с играчки.
 7. Степен на обобщеност на игровите действия с играчки.
 8. Игрови действия с предмети –заместители.
 9. Игрови действия с въображаеми предмети.
 10. Влизане в роля.
 11. Разнообразие на ролеви действия.
 12. Изразителност на ролевите изказвания.
 13. Наличие на ролеви изказвания.
 14. Ролевите изказвания възникват по инициатива на: възрастния, детето.
 15. Ролевата беседа възниква: с възрастния, с връстника.
 16. Ролевата беседа възниква по инициатива на: възрастния, връстника.
 17. Съдържателност на ролевата беседа.
- III. Взаимодействие на децата в играта.
18. Влизат във взаимодействие: с възрастния, с връстника.
 19. Постава игрови задачи: на възрастния, на връстника.
 20. Приема игрови задачи: от възрастния, от връстника, отказва се.

21. Продължителност на взаимодействието: кратковременно, продължително.⁴⁶

По отношение на играта, Ел. Петкова предлага следните апробирани критерии и показатели при отчитане на поведението на децата в игровите отношения.⁴⁷

I. Критерии отнасящи се до игрови отношения и правила

1. Еманципираност от възрастния, автономия

Показател 1: Търси възпитателя за посредник и арбитър(-)

Показател 2: Инициира отношения, взема решения (+)

2. Съгласуваност(кооперация)

Показател 1: Прави конфликти(-)

Показател 2: Партнира конструктивно(+)

3. Правила на играта

Показател 1: Познава, но нарушава (-)

Показател 2: Познава, но спазва (+)

4. Време на игрови отношения

Показател 1: Реално време(-)

Показател 2: Игрово време (+)

5. Поведение във въображаемата ситуация без контрол на авторитет на възпитателя

Показател 1: Деструктивно/причинява вреда(-)

Показател 2: Конструктивно/ помага, подарява(+)

Критерии отнасящи се до умения, свързани с емоционалната интелигентност и чувство за общност:

1. Проява на емпатия в общуване извън играта

Показател 1: Не се наблюдават(-)

Показател 2: Наблюдават се(+)

2. Самостоятелни актьорски импровизации

Показател 1: Не се проявяват(-)

Показател 2: Проявяват се(+)

3. Експресивност на реч и жестомимика извън играта

Показател 1: не се наблюдават(-)

Показател 2: наблюдават се (+)

4. Отношение към различността, толерантност

Показател 1: Отхвърля(-)

Показател 2: Приема(+)

5. Инициативност на детето със СОП

Показател 1: Участва пасивно/не участва(-)

Показател 2: Проявява инициатива в дейности (+)

Изведената критериална рамка е представена във връзка с педагогическо изследване, отнасящо се до връзката „ детска игра – детска агресия в детската градина и началното училище“. Чрез целенасочено педагогическо наблюдение се отчита промяната в поведението на децата по време на игровите отношения, но не се оценяват самите игри и професионалните умения на педагога за успешното им реализиране.

Оценяването се явява важен елемент за управление на качеството на преподаване на педагозите, на професионалните им умения и методическа подготовка

“Разработването на диагностичен инструментариум е трудоемка и времеемка задача, но е обосновано, когато в литературата липсва методика, съответстваща на конкретните диагностични цели. За съжаление у нас все още почти няма методики за диагностика на игровата дейност, които да са подплатени със солидна аргументация за основополагащия си подход и с доказателства за своята надеждност и валидност. Често при описанието на един или друг инструмент се посочват само критерии и показатели за изследване, но без инструкции за интерпретация на резултатите, без модел за тяхната оценка.⁴⁸

⁴⁶ Миленски, И, Практикум за изследване на игровата дейност. В „Ръководство за изследване на детето” II част, под ред. Б. Минчев, 2004, с. 66-80)

⁴⁷ Изследване и превенция на агресията в детската градина и училище (сборник студии), Бургас, 2016, стр.

87

⁴⁸ Велева, Ас., Педагогика на играта, Русе, ISBN 978–619–7071–09–2, 2013

На базата на общите критерии за оценка на педагогическата ситуация и урока по физическо възпитание и спорт и специфичните критерии за отчитане съдържанието на играта и поведението на децата в игровата дейност представени от Н. Витанова (1990), Р. Калинина (2003), Г. Иванова (2004), Ив. Миленски(2014), Е. Петкова(2016) и др. при оценка на подвижната игра би могла да се използва критериална рамка, която включва два основни критерия и обясняващите ги показатели. Представените критерии и показатели биха могли да послужат за оценка и самооценка на професионалните умения на педагога за организиране и ръководене на подвижната игра. При оценка на подвижната игра срещу съответните показатели се поставя знак (+), когато се наблюдава съответния показател или (-), когато той липсва.

А. Методическа реализация на играта:

1. Задачите са поставени адекватно от педагога
2. Реализирани са дидактическите принципи
3. Използва се ясно, точно и кратко обяснение
4. Правилно и съобразено с възрастта показване на играта
5. Правилен подбор на методите за организиране на децата в подвижните игри
6. Съответствие на преподаването на упражненията с етапа на обучение
7. Отстраняване на грешките, допуснати от децата от страна на учителя
8. Съдействие от страна на педагога за отстраняване на допуснатите от децата грешки
9. Оказване на индивидуална подкрепа на децата от страна на педагога при изпълнение на по-трудните упражнения
10. Задачите в играта са диференцирани съобразно възможностите на децата
11. Създадени са проблемни ситуации
12. Създадени са условия за самостоятелно и творческо изпълнение на задачите
13. Упражненията са оптимално дозирани – брой изпълнения и/или времетраене
14. Оптимална степен на функционално натоварване на децата/учениците
15. Регулиране на функционалното натоварване съобразно външните признаци на умора
16. Поставяне на словесни оценки от педагога за изпълнението на двигателните задачи от отделните деца
17. Поставяне на словесни оценки от педагога за поведението на отделните деца
18. Играта предизвиква интерес у децата
19. Създадени са предпоставки за емоционална наситеност на педагогическата ситуация/урока чрез подвижната игра
20. Дисциплината е овладяна

Б. Организация на играта

1. Оптимална продължителност на играта в отделните части на ситуацията/урока
2. Целесъобразно подбрани видове строй за рационално изпълнение на подвижната игра
3. Логично преминаване от един вид строй в друг
4. Оптимално използване на пространството в хода на подвижната игра
5. Раздаването и прибирането на уредите и пособията в хода на подвижната игра е рационално
6. Децата/учениците са организирани при раздаването и прибирането на уредите и пособията в хода на играта
7. Осигурена е безопасността на децата/учениците при изпълнение на сложни упражнения
8. Педагогът е позициониран подходящо по време на играта
9. Педагогът взаимодейства активно и адекватно с децата
10. Съобразяване на съдържанието на играта с материалната база(пространство за игра, налични уреди и пособия)
11. Съобразяване на използваните уреди и пособия с възрастта и индивидуалните особености на децата
12. Съобразяване на съдържанието и организацията на играта с метеорологичните условия

Представената критериална рамка се нуждае от потвърждения, усъвършенстване и споделяне на опит от специалисти в областта на педагогиката за ефективността на приложението ѝ.

С оглед развитие на игровата дейност и реализация на специфичните развиващи въздействия на подвижната игра е необходима планомерната ѝ организация и методическа реализация. На планиране подлежи дейността на педагога по реализация и организация на играта, а не игровата дейност на децата.

„Перспективният план обхваща развитието на игрите през годината, а в него се отбелязват темите на игрите, в какъв обем и как се развиват. Естествено тематиката се планира след предварително проучване на игровите интереси и равнището на развитие на игрите. Планът обхваща онези раздели от програмата, които съдействат за обогатяване на игрите – околна действителност, детска литература, конструиране, музика, физкултура (И. Миленски, 1995)“.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Прилагането на диагностични методи позволява системно да се контролира ефикасността на педагогическите въздействия, ходът и темпът на развитие на игровата дейност, да се разкриват потенциалните възможности на всяко дете. Практическите критерии и показатели за диагностика се съдържат в описанието на компонентите на видовете игри и в задачите по отделните компоненти. Оценяват се времетраенето на игрите, измененията, настъпили в игровия процес: игрови умения и навици, организаторски умения за вземане на решения; умения за изпълнение на ролите от различни позиции, навици да се прибират уредите и пособията за игра; социални умения: за включване в реализацията на съвместния замисъл, да се отстъпи уред или ред, да се съобрази с предложението на съиграча; умения за взаимопомощ, честна игра, умения за приемане на загуба, уважение към победата на противника, дисциплина, спазване на правила и др.

Приложението на наблюдението като метод на диагностика е особено ценно, защото то не нарушава естествения ход на игровия процес и обичайното поведение на децата в играта.

Представената критериална рамка би могла да се използва при диагностициране ефективността и качеството на работа на педагога.

ЛИТЕРАТУРА

- [1] Велева, Ас., Педагогика на играта, Русе, ISBN 978–619–7071–09–2, 2013
- [2] Витанова, Н., Играта на децата от предучилищна възраст, 2001
- [3] Дишкова, М. (2017) Оценката на студентите от специалност „Социална педагогика“ за работата на базовите специалисти в различни социални институции. Академично списание „Управление и образование“ („Педагогика и качество на образованието“), кн. 3, том XIII (3). Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ – гр. Бургас, ISSN 13126121, с. 83-87.
- [4] Иванова, Г., Педагогически технологии на играта, Пловдив, 2001
- [5] Миленски, И. (2000). Практикум за изследване на игровата дейност. В „Ръководство за изследване на детето“ I част, под ред. Б. Минчев, с. 312-320
- [6] Миленски, И. (2004). Практикум за изследване на игровата дейност. В „Ръководство за изследване на детето“ II част, под ред. Б. Минчев, с. 66-80
- [7] Петкова, Ел., Изследване и превенция на агресията в детската градина и училище, Бургас (сборник студии), 2016, стр. 87)